Opetus- ja kulttuuriministeriö 23.10.2017
Merja Hilpinen

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto
HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Asiantuntijalausunto: jaoston kokous 25.10.2017 klo 9.45

HE 106/2017 vp / Teema: Nuorisotyö (luku 29.91), mm. nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö; resurssit ja toiminnan tuloksellisuus sekä nuorisotakuuta koskevan kärkihankkeen eteneminen

Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön budjettirahoitus säilytetään kehyskaudella vuoden 2017 tasolla eli 19,5 milj. eurossa, lisäksi käytetään aikaisempien säästöpäätöksien mukaan veikkausvoittovaroja etsivään nuorisotyöhön.

Nuorten työpajatoiminta
Vuoden 2018 valtiontalousarvioesityksessä (mom. 29.91.51) esitetään nuorten työpajatoiminnan avustamiseen 13,5 milj. euroa. Valtionavustukset myönnetään kohdennettuina yleisavustuksina nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen, vakinaiseen työpajatoimintaan tai työpajatoiminnan kehittämiseen niille työpajatoiminnan järjestäjille, jotka ovat saaneet valtionapukelpoisuuden. Avustuksen tarkoitus on vähentää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää ja edistää nuorten osallisuutta, toimijuutta, elämänhallinnantaitoja ja yhteisöllisyyttä. Vuonna 2016 valtionavustusta sai 206 työpajatoimijaa. Vuoden 2017 keväällä opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi valtionavustuskelpoisuuden 219 työpajatoimijalle.

Resurssit
Työpajatoimintaa on 95 % Suomen kunnista. Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja, edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Vuonna 2016 nuorten työpajatoiminnan valtionavustuksia myönnettiin aluehallintovirastojen kautta 2016 yhteensä yli 13 milj. euroa. Tarkemmat tiedot avustuksista AVI-aluiettain ja kunnittain löytyvät tästä https://nuorisotilastot.fi.

Toiminnan tuloksellisuus
Vuonna 2016 nuorten työpajatoimintaan osallistui 14 867 alle 29-vuotiasta nuorta, joista 8 993 oli miehiä. Nuoret tulevat työpajalle työhallinnon (5 198), opetuksen tai koulutuksen järjestäjien (1 294), sosiaali- tai terveystoimen (4 139) tai muun viranomaiset (246) ohjaamina tai hakeutuvat itse työpajalle (3 195).

Nuoren työpajajakso voi toteutua usealla, peräkkäisellä toimenpiteellä. Nuoret ovat työpajalla työkokeilussa (7 021), työssä palkkatuella (2 454), työhönvalmennuksessa (1 585) kuntouttavassa työtoiminnassa (12 154), sosiaalisessa kuntoutuksessa (847) tai muussa toimenpiteessä (11 663). Sijoittuminen työpajajakson jälkeen (nuoret): koulutukseen (2 306), työelämään (1 272), muuhun ohjattuun toimenpiteeseen (1 543) tai muualle (612). Työttömäksi nuorista jäi 2 000 nuorta.

Etsivä nuorisotyö;
Vuoden 2018 valtiontalousarvioesityksessä (mom. 29.91.50. ja 29.91.51) esitetään etsivän nuorisotyön avustamiseen yhteensä 12,5 milj. euroa (mom. 29.91.50 yht. 6,7 milj. euroa; mom. 29.91.51 yht. 4,5 euroa

ja mom. 29.91.51 nuorisotakuun vahvistaminen 1,3 milj. euroa). Valtionavustus on tarkoitettu nuorisolaissa (1285/2016) säädetyn etsivän nuorisotyön tukemiseen. Valtionavustus myönnetään erityisavustuksena etsivän nuorisotyöntekijän palkkauskuluihin. Avustus voidaan myöntää kunnille tai sellaisille oikeuskelpoisille yhteisöille ja säätiöille, joilla on voimassa oleva sopimus kunnan tai kuntien kanssa kunnan alueella toteutettavasta etsivästä nuorisotyöstä. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tukee (mom. 29.91.50) etsivän nuorisotyön ja työpajojen erityisen tuen tarpeessa oleville nuorille tarkoitettua Nuotta-valmennusta (0,5 milj. euroa).

Resurssit
Etsivää nuorisotyötä on 96 % Suomen kunnista. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivän nuorisotyön valtionavustuksia myönnettiin aluehallintovirastojen kautta vuonna 2016 yhteensä 12,5 milj. euroa. Tarkemmat tiedot avustuksista AVI-aluiettain ja kunnittain löytyvät tästä https://nuorisotilastot.fi.

Toiminnan tuloksellisuus
Vuonna 2016 etsivä nuorisotyö tavoitti 18 550 nuorta, joista 10 580 oli miehiä. Pääasiassa nuoret ovat 16-20 -vuotiaita (6 919) ja 21 -25-vuotiaita (5 206). Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret tulevat oppilaitosten (5 131), sosiaali- ja terveystoimen (2 880), nuorisotyön (1 771), muiden viranomaisten (2 185) kautta tai suoraan itse ilmoittautumalla (4 947). Lähettävän taho tieto puuttuu 1 636 nuoren kohdalta. Etsivä nuorisotyö on ohjannut nuoria sosiaali- ja terveystoimenpalveluihin (10 680), koulutukseen liittyviin palveluihin (7 632) tai työhön liittyviin toimenpiteisiin (9 717), useat nuoret tarvitsevat monialaista palvelua.

Hallitusohjelman Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeen eteneminen
Kärkihankkeen tavoitteena on tukea nuorten elämänhallintaa, opintojen polkujen rakentumista ja työllistymistä.

Resurssit
Kärkihankkeessa kehitetään laaja-alaisesti nuorille suunnattuja nuoriso-, ohjaus-, sosiaali-, terveys- ja työllisyyspalveluja ja syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa. Nuorisotakuun kärkihankkeeseen on varattu vuosille 2016 – 2018 yhteensä 10 milj. euroa. Rahoituspäätökset: Etsivän nuorityön vahvistamiseen on vuosina 2016 ja 2017 käytetty 3,5 milj. euroa. Ohjaamotoimintaa rahoitetaan ESR-varoin. Opetushallitus on vuonna 2016 myöntänyt Joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminnan kehittämiseen yhteensä 0,4 milj. euroa 14 verkostohankkeella, joissa on mukana yhteensä 79 kuntaa. Vuonna 2017 OPHlle on siirretty 0,3 milj. euroa JOPO-toiminnan kehittämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on vuonna 2017 myöntänyt 2,5 milj. euron avustuksen Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön hankkeelle, jossa vahvistetaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten toiminta- ja työkykyä sekä osallistumismahdollisuuksia.

Toteutuneet toiminnot
Ohjaamoja on kaikkiaan 45 ja niissä työskentelee vähintään yhtenä päivänä viikossa yli 400 eri alojen ammattilaista. Vuonna 2016 ohjaamotoiminta on tarjonnut yksilöohjausta 50 000 kertaa ja ryhmissä nuoria on kohdattu 60 000 kertaa. Luottohenkilötoimintamallia suunnitellaan sosiaalihuoltolain ja nuorisolain pohjalta. Nuorten yrittäjyyspajatoiminta on laajentunut valtakunnalliseksi, nuorten yrittäjyyspajat ovat osa TE-palveluja. Palkkatukijärjestelmä on uudistettu, palkkatukea käytetään nykyistä selvemmin ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen edistämiseen. Palkkatukea suunnataan pitkäaikaistyöttömien lisäksi niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joilla TE-toimiston arvion mukaan on pitkäaikaistyöttömyyden riski.

Nuorisotakuuseen liittyen hallitus päätti puoliväliriihessä toteuttaa 19 toimenpidettä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten määrän vähentämiseksi (NEET-ohjelma). Lisäksi hallitus päätti strategiaistunnossaan 28.8.2017 toimista nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi.

Alkusyksystä Nuorisotakuu-kärkihankkeen ohjausrakennetta on uudistettu, entisen ohjausryhmän tilalle on asetettu neuvottelukunta. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on edustaja Tiina Elovaara (Sininen eduskuntaryhmä).